

Yttrande över slutbetänkandet En ny viltförvaltningslagstiftning (SOU 2025:125)

Er beteckning: LI2026/00074

Sammanfattning

Länsstyrelsen i Skåne (hädanefter länsstyrelsen) har beretts möjlighet att lämna synpunkter på ovanstående remiss som bygger vidare på förslagen i delbetänkandet (SOU 2025:32).

Utredningen har lämnat förslag på en ny lag och en ny förordning vars syfte är att dels bidra med en tydligare och enklare systematik med moderna och lättillämpade bestämmelser för jakt och viltförvaltning, dels bidra till en förbättrad tillämpning av EU-rättsliga regler inom viltlagstiftningen och att dessa regler inte avser andra arter än dem som omfattas av EU-lagstiftning.

Nya viltförvaltningslagstiftningen avser att integrera jakten i ett bredare viltförvaltningsperspektiv i syfte att bevara arter, nyttja vilt som resurs och begränsa skador orsakade av vilt. Dessa delar av syftet kan vara såväl förenliga som motstridiga och behöver balanseras mot varandra.

Länsstyrelsen tillstyrker huvuddelen av förslagen och bedömer att förslagen i sin helhet kommer att underlätta för de som berörs av lagstiftningen. Samtidigt har ett antal riskområden identifieras i förslagets utformning relaterat till ökad flexibilitet vid populationsreglerad jakt på varg och ökad regionalisering med ökat ansvar och befogenheter för länsstyrelsen.

Ett av förslagen från delbetänkandet (SOU 2025:32) innehåller risk för ökad tolkningsosäkerhet, särskilt kring vad som utgör skada orsakat av vilt. I delbetänkandet identifierade Länsstyrelsen även brister i harmonisering med fågeldirektivet, då utredningen medger undantag på bredare grunder än vad direktivet tillåter. Detta kan innebära risk för bristande EU-förenlighet.

Sammanfattningsvis vill Länsstyrelsen att följande punkter bör beaktas i utformningen och tillämpningen av lagstiftningen:

- Det är viktigt att utformning och tillämpning av den nya viltlagstiftningen harmoniseras med EU-lagstiftningen och att EU-rättsliga krav upprätthålls i praktiken.
- Att ökad regionaliserad förvaltning med ökat ansvar och utökade befogenheter för Länsstyrelsen kräver betydligt ökade resurser och tydligare vägledning jämfört med idag.
- Att målkonflikter mellan nyttjande och bevarande kan bli mer framträdande med hänsyn till det bredare syftet i viltlagstiftningen.

Nedan följer länsstyrelsens synpunkter per avsnitt i slutbetänkandet.

Avsnitt 1 Författningsförslag

Förslag till viltförvaltningslag

Specifika kommentarer till enskilda paragrafer

1 kap. 2 § Viltförvaltningslagen

Det är en grundläggande princip att ansvaret för viltförvaltningen ligger på markägare och jakträttshavare. Markägare har tillsammans med jakträttshavare det primära ansvaret för hur balansen mellan viltstammar och markanvändning ska uppnås på lokal nivå. För att nyttor och kostnader av täta viltstammar ska fördelas på ett sätt som möter acceptans samt uppnå en långsiktigt hållbar förvaltning av viltet behöver markägare samverka med varandra och med jägare.

Länsstyrelsens förslag är därför att delar av andra stycket 4 § jaktlagen implementeras enligt förslaget nedan:

Utredningens förslag:

2 § Viltet ska förvaltas i syfte att

- bevara och främja de inhemska viltarterna, de fågelarter som tillfälligt förekommer naturligt i landet och viltets livsmiljöer,
- främja ett hållbart brukande av viltet som en resurs, och
- begränsa skador och olägenheter orsakade av vilt särskilt med hänsyn till trafiken, tamdjurshållningen, jordbruket, skogsbruket och fisket.

Länsstyrelsens förslag (understruken text i yttrandet):

2 § *Viltet ska förvaltas i syfte att*

- bevara och främja de inhemska viltarterna, de fågelarter som tillfälligt förekommer naturligt i landet och viltets livsmiljöer,*
- främja ett hållbart brukande av viltet som en resurs, och*
- begränsa skador och olägenheter orsakade av vilt särskilt med hänsyn till trafiken, tamdjurshållningen, jordbruket, skogsbruket och fisket.*

För att åtgärderna utförs och anpassningen sker svarar markägaren och jakträttshavare.

1 kap. 5 § Viltförvaltningslagen

Länsstyrelsen saknar delar av implementeringen av 4 § andra stycket jaktlagen (1987:259). Inom miljöbalkens område finns bestämmelser om bland annat skydd av biologisk mångfald som viltet, dess ekosystemtjänster och naturmiljöer är en del av. Av den anledning bör viltförvaltningen också avse åtgärder som ger viltet ”skydd”.

Utredningens förslag:

5 § *Med viltförvaltning avses i denna lag*

- jakt, avlivning av vilt, hantering och tillvaratagande av vilt som är dött, åtgärder som ger viltet stöd samt åtgärder för att förhindra skador av vilt,*
- arbete med mål, planering, samverkan, beslut, genomförande och uppföljning i förvaltningen av viltet, samt*
- inventering och övervakning av vilt.*

Viltförvaltningen genomförs på lokal, regional och nationell nivå.

Länsstyrelsens förslag:

5 § *Med viltförvaltning avses i denna lag*

- jakt, avlivning av vilt, hantering och tillvaratagande av vilt som är dött, åtgärder som ger viltet stöd och skydd samt åtgärder för att förhindra skador av vilt,*
- arbete med mål, planering, samverkan, beslut, genomförande och uppföljning i förvaltningen av viltet, samt*
- inventering och övervakning av vilt.*

Viltförvaltningen genomförs på lokal, regional och nationell nivå.

1 kap 6 § viltförvaltningslagen

Länsstyrelsen anser att definitionen, vilken delvis motsvarar den nuvarande definitionen i jaktlagen, behöver förtydligas eftersom den är svår att tillämpa i relation till Artskyddsförordningen. Det är allmänt vedertaget att i de fall det uppstår tveksamhet om det är artskyddsförordningen eller jaktlagen och jaktförordningen som är tillämplig bör huvudregeln vara att syftet med åtgärden är avgörande. Detta framkommer inte alls i den befintliga eller föreslagna definitionen vilket gör att den kan tolkas så som att viltförvaltningslagen ska gälla allt dödande eller fångande av vilt, även sådant som sker vid jord- och skogsbruk, drift av vindkraftsverk mm. Länsstyrelsen föreslår därför att definitionen ändras till följande eller något motsvarande.

Utredningens förslag:

6 § Med jakt avses i denna lag

- att döda eller fånga vilt,
- att försöka döda eller fånga vilt, och
- att i sådant syfte söka efter, spåra eller förfölja vilt.

Till jakt räknas även

- att söka efter, spåra eller förfölja vilt inför avlivning av djurskyddsskäl, och
- att göra ingrepp i vilts bon och att ta eller förstöra vilda fåglars ägg.

Länsstyrelsens förslag:

6 § Med jakt avses i denna lag

- att döda eller fånga vilt som det huvudsakliga syftet med åtgärden,
- att försöka döda eller fånga vilt som det huvudsakliga syftet med åtgärden, och
- att i sådant syfte söka efter, spåra eller förfölja vilt.

Till jakt räknas även

– att söka efter, spåra eller förfölja vilt inför avlivning av djurskyddsskäl, och

– att göra ingrepp i vilts bon och att ta eller förstöra vilda fåglars ägg som det huvudsakliga syftet med åtgärden.

Det vore även bra om den sista strecksatsen förtydligades eller motiverades i kommande proposition så att det framgår om ingrepp i bon får göras oavsett om de används eller inte. Länsstyrelsen konstaterar att vissa fågelarter återanvänder sina bon och att de då kan stå tomma utanför häckningssäsong.

2 kap. 2 § viltförvaltningslagen

Länsstyrelsen tillstyrker delvis förslaget men förordar i stället att länsstyrelsen först bör få tillåtelse av markinnehavaren att vidta lämpliga åtgärder i syfte att motverka skador av vilt, om sådana skador inte kan motverkas på annat lämpligt sätt. Detta är en möjlighet som länsstyrelsen kan utföra inom ramen för befintliga resurser. Ordet "fastighetsägare" bör bytas ut mot "markinnehavare" eftersom det oftast är den som brukar marken, exempelvis jordbruksarrendatorn, som kan ha behov att motverka skador av vilt. Vidare att ordet "annans fastighet" bör bytas ut mot "dennes egendom".

Utredningens förslag:

2 §

Var och en ska visa viltet hänsyn. Viltet får inte ofredas eller förföljas i andra fall än då det följer av denna lag eller av beslut som har meddelats med stöd av lagen.

Förbudet i första stycket hindrar dock inte att fastighetsägaren genomför lämpliga åtgärder i syfte att motverka skador av vilt, om sådana skador inte kan motverkas på annat lämpligt sätt.

Åtgärder enligt andra stycket får för de viltarter regeringen föreskriver även genomföras av länsstyrelsen på någon annans fastighet.

2 §

Länsstyrelsens förslag: *Var och en ska visa viltet hänsyn. Viltet får inte ofredas eller förföljas i andra fall än då det följer av denna lag eller av beslut som har meddelats med stöd av lagen.*

Förbudet i första stycket hindrar dock inte att markinnehavaren genomför lämpliga åtgärder i syfte att motverka skador av vilt, om sådana skador inte kan motverkas på annat lämpligt sätt.

Åtgärder enligt andra stycket får för de viltarter regeringen föreskriver även genomföras av länsstyrelsen efter tillåtelse av markinnehavaren på dennes egendom.

2 kap. 3 § Viltförvaltningslagen

Länsstyrelsen ställer sig frågande till varför utredning har valt att använda sig av begreppet "ofreda" i 2 § viltförvaltningslagen respektive begreppet "skrämmas" i 3 § viltförvaltningslagen? Bör inte valet av begrepp harmoniseras?

6 kap. 4 § p 2

Länsstyrelsen tillstyrker förslaget men ser gärna att utredaren angett något exempel på en situation då en sådan skydds jakt kan bli aktuell. Om länsstyrelsen ska ta beslut om sådan skydds jakt krävs att länsveterinär med smittskyddskompetens finns på myndigheten.

Begreppet "allmänfarlig djursjukdom" får antas ha samma betydelse som i epizootilagen. Men med hänsyn till artikel 5 i förordning (EG) nr 429/2016 om överförbara djursjukdomar och om ändring och upphävande av vissa akter med avseende på djurhälsa (djurhälsolag) bör man överväga behovet av en specificering av vilka sjukdomar som omfattas.

Förslag till viltförvaltningsförordning

Specifika kommentarer till enskilda paragrafer

3 kap. 8 § viltförvaltningsförordningen

Länsstyrelsen tillstyrker förslaget men vill betona att populationsreglerande jakt på varg fortsatt fordrar en strikt tillämpning baserat på vetenskaplig grund, och att länsstyrelserna är beroende av en tydlig nationell vägledning för att säkerställa att jakten är förenligt med att upprätthålla artens gynnsamma bevarandestatus.

4 kap. 2 § viltförvaltningsförordning

Länsstyrelsen noterar att det av förslaget framgår att jakt som avser *vilda fåglar* får meddelas för att förhindra allvarlig skada, särskilt på gröda, boskap, skog, fiske, vatten eller annan egendom. Av fågeldirektivets artikel 9 framgår däremot att undantag från artiklarna 5-8 kan medges ” för att förhindra allvarlig skada på gröda, boskap, skog, fiske och vatten”. Fågeldirektivets undantag är alltså mer begränsade än de svenska bestämmelserna. Detta har också uppmärksamats av praxis, se Kammarrättens i Göteborg dom den 16 november 2020, Mål nr 154-20. Se även p. 105 i bilaga till Meddelande från kommissionen, *Vägledningsdokument om det allmänna systemet för skydd av fågelarter – Artikel 5 och artikel 9 i fågeldirektivet*, C(2026) 2274 final, Bryssel den 31 mars 2026.

Ordalydelsen i paragrafen skiljer sig dessutom bitvis från ordalydelsen i 4, 4a och 14 §§ artskyddsförordningen (AFO) trots att de utgår från samma direktiv. Om det inte finns goda grunder för skillnaderna vore det bra om texten kunde följa de som finns i artskyddsförordningen för att underlätta en gemensam tolkning och tillämpning. Om det finns skäl till att texterna ska vara olika vore det bra om detta kunde förklaras och motiveras tydligt i kommande propositionen.

Skillnader:

4 kap 2 § viltförvaltningsförordningen (VFF) ...om det inte försvårar upprätthållandet av gynnsam bevarandestatus för artens population i dess naturliga utbredningsområde...

14 § AFO ...dispensen inte försvårar upprätthållandet av en gynnsam bevarandestatus hos artens bestånd i dess naturliga utbredningsområde...

och

4 kap 2 § VFF ...inbegripet orsaker av social eller ekonomisk karaktär och betydelsefulla positiva konsekvenser för miljön...

4 § AFO ...särskilt utifrån ekologiska, vetenskapliga och kulturella behov, med beaktande även av ekonomiska krav eller rekreationsbehov...

Länsstyrelsen konstaterar vidare att det inte går att lämna dispens enligt 14 § AFO för ”orsaker av social eller ekonomisk karaktär och betydelsefulla positiva konsekvenser för miljön” vilket 4 kap 2 § 1 pkt VFF anger som skäl för skydds jakt. Kriterierna för skydds jakt blir

därför mer generösa än kriterierna för dispens enligt artskyddsförordningen. Länsstyrelsen anser att skillnaden behöver motiveras utifrån fågel och art- och habitatdirektiven.

4 kap. 10 § Viltförvaltningsförordning

Länsstyrelsens ställningstagande är detsamma som för 2 kap. 2 § viltförvaltningslagen genom att länsstyrelsen tillstyrker delvis förslaget men förordar i stället att länsstyrelsen först bör få tillåtelse av markinnehavaren att vidta lämpliga åtgärder i syfte att motverka skador av vilt, om sådana skador inte kan motverkas på annat lämpligt sätt. Detta är en möjlighet som länsstyrelsen kan utföra inom ramen för befintliga resurser. Ordet "fastighetsägare" bör bytas ut mot "markinnehavare" eftersom det oftast är den som brukar marken, exempelvis jordbruksarrendatorn, som kan ha behov att motverka skador av vilt. Vidare att ordet "annans fastighet" bör bytas ut mot "dennes egendom".

Utredningens förslag:

10 § Länsstyrelsen får genomföra lämpliga åtgärder enligt 2 kap. 2 § andra stycket viltförvaltningslagen på någon annans fastighet i syfte att motverka att skador orsakas av björn, varg, trana, gäss eller svanar.

Länsstyrelsens förslag:

10 § Länsstyrelsen får efter tillåtelse av markinnehavaren genomföra lämpliga åtgärder enligt 2 kap. 2 § andra stycket viltförvaltningslagen på dennes egendom i syfte att motverka att skador orsakas av björn, varg, trana, gäss eller svanar.

9 kap. 4 § viltförvaltningsförordningen

Förslaget innebär ett förtydligande i andra stycket som syftar till avgränsar paragrafens tillämplighet i förhållande till djurskyddslagstiftningen och Statens jordbruksverks särskilda regler om slakt och avlivning. Länsstyrelsen anser att även om djuren hålls i förhållande som liknar det vilda så är de inte frilevande utan de har ett behov av regelbunden tillsyn och eventuell åtgärd av de som håller djuren, särskilt avseende vattentillgång, behov av stödutfodring, vid dräktighet, onormal dödlighet etcetera. Det finns ett behov för myndigheter att kunna ingripa på olika sätt när djur som hålls i hägn är utsatta för ett lidande. Djurskyddslagstiftningen innehåller verktyg för sådana ingripanden.

12 kap. 1 § Viltförvaltningsförordning

Länsstyrelsen tillstyrker förslaget men understryker att det finns behov av ett tydligt stöd och uppdrag även för verksamheter kopplade till samförvaltning- och flerartsförvaltning.

Bilaga 4 viltförvaltningsförordning

I del a p 2 framgår att vissa icke unionsrättsligt skyddade arter får jagas ” i en anläggning för att där förhindra skada eller annan olägenhet”. I del b p 13 framgår att vissa unionsrättsligt skyddade arter får jagas ” i ladugårdar, livsmedelslager eller andra anläggningar...”. Skälet till exemplifieringen i p 13 av begreppet anläggning framgår inte.

Begreppet anläggning är inte definierat i nuvarande jaktlagstiftning och länsstyrelsen har under lång tid påtalat behovet av en sådan definition. Begreppet finns både i jordabalken och i plan och bygglagstiftningarna men det har alltid funnits en viss tveksamhet huruvida begreppet har samma betydelse i jaktlagstiftningen som det har i andra lagstiftningar. Ett förtydligande av begreppet hade varit önskvärt.

Avsnitt 3 En ny viltförvaltningslagstiftning

3.6.2 Två förordningar bör föras in i viltförvaltningslagstiftningen

Utredningen föreslår att samtliga bestämmelser i förordningen om viltförvaltningsdelegationer ska föras in i viltförvaltningslagstiftningen. Länsstyrelsen har dock uppmärksammat att 10 § i förordning (2009:1474) om viltförvaltningsdelegationer beträffande kompetensutveckling inte har förts in i viltförvaltningsförordningen. Länsstyrelsen bedömer att en viltförvaltningsdelegation bör sträva efter en fortlöpande kompetensutveckling som grund för sitt uppdrag.

Avsnitt 14 konsekvensanalys

Länsstyrelsen saknar en konsekvensanalys för viltet, förvaltningen av viltet, dess ekosystemtjänster och hur förslagen kan påverka de naturmiljöer de lever i och toleransen mot viltet i landskapet. Som anges i avsnitt 4.2 ”bidrar viltet med olika ekosystemtjänster och har, som är en del av Sveriges fauna, ett egenvärde i sig. Åtgärder för ökad variation lokalt och i landskapet som helhet kan öka förutsättningarna för en mångfald av arter att förekomma i stabila populationer.” Till exempel bör konsekvensanalysen ta upp incitament för att arbeta med långsiktiga- respektive kortsiktiga åtgärder för att uppnå förvaltningsmål med beaktande av viltet, hur förenklade kriterier vid olika former av jakt kan komma att påverka

viltpopulationers framtida kvalitet och långsiktiga utveckling eller hur förslagen harmonierar mellan utredningens intention om en modern och lättillämpad viltförvaltning och förvaltningen av viltet.

Länsstyrelsen anser vidare att det är av stor vikt att konsekvenserna av utredningens förslag för viltet tydliggörs i kapitlet, inte minst vad gäller deras gynnsamma bevarandestatus. Förslagets konsekvenser på miljömålen bör också analyseras.

De som medverkat i yttrandet

Yttrandet har beslutats av länsöverdirektör Ola Melin med länsassessor Eva Johansson som föredragande.

Kontaktuppgifter till Länsstyrelsen

Kontakta oss via e-post skane@lansstyrelsen.se, postadress Länsstyrelsen Skåne, 205 15 Malmö, eller ring vår växel 010-224 10 00.

Vår webbadress är lansstyrelsen.se/skane.

Du kan läsa om hur Länsstyrelsen behandlar personuppgifter på Länsstyrelsens webbplats:
www.lansstyrelsen.se/skane/personuppgifter